

StV HE 149/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle lastensuojelulain muuttamisesta sekä
siihen liittyvistä laeista

Helena Nyman-Jokinen, laatujohtaja, Sospro oy

20.3.2026

Kasvatuksellinen rajaaminen ja rajoitustoimenpiteet

- Ehdotetun esityksen tavoite selkeyttää sijaishuollossa toteutettavaa kasvatuksellista rajaamista ja lastensuojelulain 11. luvun mukaisia rajoitustoimia on tarpeen ja kannatettavaa.
 - Kasvatuksellinen rajaaminen varmistaa sijaishuollon tavoitteen toteutumista paremmin, kuin samat toimenpiteet rajoituspäätöksinä.
- Selkeyden kannalta hyvä kasvatus ja erityinen suojelu olisi hyvä erottaa kasvatuksellisista rajaamistilanteista, jotka tulisi avata konkreettisemmin erityisesti sen velvoittavuuden osalta.
- Kasvatukselliset rajaamistilanteet ovat tarpeen mutta niiden käyttöön, suhteessa rajoitustoimenpiteisiin, liittyy arjessa tulkintavaikeuksia, jollei niitä ole määritelty riittävän tarkkarajaisesti, tai jos ei ole avattu riittävän konkreettisesti mitä tarkoitetaan, esimerkiksi:
 - miten rajaamisen tarkoitus, kesto ja intensiteetti eroavat kasvatuksellisessa rajaamisessa ja varsinaisissa rajoitustoimenpiteissä tai
 - miten älylaitteiden poisottaminen ja liikkumisvapauden tai yhteydenpidon rajoittaminen käytännössä suhteutuvat toisiinsa tai
 - miten toimitaan tilanteessa, jolloin huoltaja on eri mieltä lapselle asetetuista rajoista tai
 - miten kasvatuksellinen rajaaminen toteutetaan avohuollon tukitoimisijoituksessa olevalle lapselle tai
 - mitä tarkoittaa esimerkiksi ”perusteltu syy epäillä”.

Esitys hybridiyksiköistä

- Hybridiyksiköt voivat parantaa lasten ja nuorten palveluvalikoimaa yhteensovittamalla vaativan tason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.
 - Esityksestä jää epäselväksi sen velvoittavuus ja pelkkä suositus ei todennäköisesti vahvista palvelun toteutumista, kuten ei tähänkään mennessä.
- Lasten- ja nuorten psykiatristen palveluiden saatavuus ja yhteistoiminta tulisi varmistaa velvoittavana **kaikkiin sijaishuoltopaikkoihin**, lapsen hoidon tarpeen mukaisesti.
 - Tämä mahdollistaisi parhaiten ja kustannustehokkaimmin lapsen tarkoituksenmukaisen sijaishuollon ja kuntoutuksen toteuttamisen lapselle tutussa kasvuympäristössä.

Esitys suljetusta kuntouttavasta laitospalvelusta

- Suljettu kuntouttava laitospalvelu on voimakkaasti ja pitkäaikaisesti lapsen perusoikeuksia rajaava palvelu, joten sen viimesijaisuuteen tulee kiinnittää huomiota.
 - Palvelu edellyttää säännöllistä arviointia sijoituksen perusteista sekä rajoitusten tarpeesta.
 - Lapsen oikeus ikä- ja kehitystason mukaiseen kasvuun ja kehitykseen sekä lapsen hyvinvointia ja tilannetta edistävään palveluun tulisi olla turvattu myös näin voimakkaasti suljetussa palvelussa.
- Vakavasti oireilevan lapsen tilanteessa voi olla erittäin vaikea erottaa suljetun kuntouttavan laitoksen, erityisen huolenpidon jakson ja terveydenhuollon palvelujen ensisijainen tarve.
- Käytännössä saattaa syntyä epäselvyyksiä siitä, että suljettu yksikkö valitaan lapselle varmuuden vuoksi, eikä varsinaiseen tarpeeseen vastaamiseksi tai vaihtoehtoisesti kokeillaan ensin EHO- jaksoa ja sitten päädytään suljettuun yksikköön, jolloin lapsen tilannetta ja hyvinvointia heikennetään edelleen muuttuvilla sijaishuoltopaikoilla.
 - Voisi olla selkeämpää, että erityisen huolenpidon jaksoja kehitettäisiin niin, että ne vastaisivat pidempiaikaiseen tarpeeseen tarvittaessa.

Erityisen huolenpidon jaksot

- Erityisen huolenpidon jakson pidentäminen maximissaan 180 vuorokauteen on tarkoituksenmukaista ja kannatettavaa.
 - Sijaishuoltopaikan irtisanominen erityisen huolenpidon jakson ajalle tulisi aina perustua lapsen edun arviointiin, eikä päätöstä pitäisi tehdä kustannusnäkökulmasta.
- Erityisen huolenpidon järjestäminen lapsen nykyisessä sijaishuoltopaikassa on myös hyvä ja kannatettava uudistus ja sitä pitäisi aina arvioida ensisijaisesti suhteessa sijaishuoltopaikan muutokseen. Sijaishuoltopaikan vaihtuminen on harvoin lapsen edun mukaista.
- Mikäli erityisen huolenpidon jakso järjestetään nykyisessä sijaishuoltopaikassa, parantaisi se erityisen huolenpidon jaksojen saatavuutta lapsille mutta tällöin olisi jakson aikainen erityisosaaminen ja henkilöstöresurssointi määriteltävä selkeästi.

Lasten luvattomat poissaolot

- 69 a § Luvatta lastensuojelulaitoksesta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen
 - Pidämme esitettyä lisäystä tilanteista, jossa lapsi on sinänsä luvallisen laitoksesta poistumisen jälkeen kuitenkin matkalla paikkaan tai paikassa, josta ei ole ennalta sovittu kannatettavana.
 - Samoin kannatamme sitä, että sijaishuoltopaikasta luvatta poissa olevan ja tästä syystä erityisen haavoittuvassa asemassa olevan lapsen paikantamisen kynnystä 2 momentissa ehdotetun mukaisesti madallettaisiin nykyisestä.
- 69 b § Lapsen kiinniotto
 - Lapsen kiinniottoon julkisella paikalla liittyy isoja riskejä, joten tilanteet ja toimintatavat tulisi olla hyvin konkreettisesti avattu perustelutekstissä. Henkilöntarkastuksen sekä aineiden ja esineiden poisottamisen toteuttamiseksi välttämättömän voimankäytön määrittäminen selkeämmin olisi tarpeellista.
- 69 e § Poliisin virka-apu laitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa
 - Lasta etsivän henkilön pitää aina ensisijaisesti yrittää saada lapsi palamaan vapaaehtoisesti.
 - Kiinnipitäminen ja voimakäyttö ovat aina viimesijaisia keinoja, eikä toimivaltuuksia tulisi viimesijaisena keinonakaan käyttää, jos lapsen käyttäytyminen tai olosuhteet voivat aiheuttaa turvallisuusriskin.
 - Pykälän 4 momentin mukaan virka-apupyynnön voi sosiaalihuollon viranomaisen lukuun tehdä myös lasta etsivä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Pidämme mahdollisuutta virka-avun tekemisestä suoraan lastensuojelulaitoksesta erittäin tärkeänä lisäyksenä, mikä nopeuttaa tilanteiden hoitamista ja lapsen suojaamista.

Lopuksi

- Hallituksen esityksessä on erityisen kannatettavaa sen tavoite vahvistaa lapsen oikeutta tasapainoiseen kasvuun ja kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.
- On kuitenkin tärkeää nostaa esiin, että perusoikeuksia rajoittavat ja suljetut palvelut koskevat hyvin pientä osaa lastensuojelun sijaishuollon tarpeessa olevia lapsia. Rajoittavat ja suljetut palvelut kiinnittävät huomion oireisiin, eikä lasten oireilun juurisyihin, joihin pitäisi kiinnittää vahvemmin huomiota.
- Lastensuojelulain painopiste tulisi olla niissä asioissa, joita voidaan ja pitää tehdä ennen suljettua palvelua,
 - jokaista sijaishuoltoapaikkaa velvoittavana tavoitteellisena ja kuntouttavana palveluna sekä
 - hyvinvointialueita velvoittavana lasten, nuorten ja perheiden tarpeita vastaavien palvelujen saatavuuden kehittämisenä.
- Välttämätöntä voimankäyttöä tulisi konkretisoida ja sen viimesijaisuutta tulisi korostaa.
- Kasvatuksellisen rajaamisen suhde 11. luvun mukaisiin rajoitustoimenpiteisiin tulee huomioida tulevassa soveltamisohjeistuksessa hoito- ja kasvatushenkilöstölle.
- On myös välttämätöntä, että henkilöstö saa riittävästi yhdenmukaista ohjeistusta ja koulutusta lain käytännön soveltamiseen arjen monimutkaisissa tilanteissa.

SOSPRO

Uskomme ihmisessä olevaan hyvään